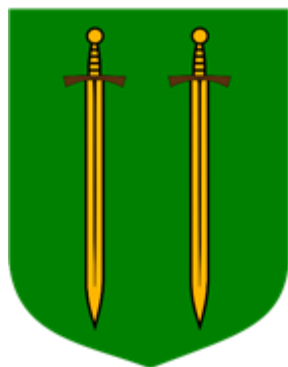

**Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Grunwald
na lata 2017-2021**

Spis treści

Wstęp.....	2
I. Definicja przemocy	4
II. Uwarunkowania prawne	7
III. Diagnoza środowiska lokalnego	9
IV. Skala i diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Gminie Grunwald.....	11
V. System przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Grunwald	20
VI. Cel główny i cele szczegółowe.....	22
VII. Zadania i realizacja celów Programu	23
VIII. Przewidywane rezultaty	27
IX. Odbiorcy Programu.....	27
X. Realizatorzy programu	28
XI. Źródła finansowania Programu.....	28
XII. Monitoring i ewaluacja.....	29
Zakończenie	30
Spis tabel i wykresów.....	31

Wstęp

Przemoc w rodzinie jest dość powszechnym zjawiskiem i stanowi poważny problem społeczny. Dotyka osoby ze wszystkich grup społecznych i nie zależy od poziomu wykształcenia, zamożności czy przynależności do danej grupy albo kultury.

Duży wpływ na podejście do przemocy mają stereotypy na temat społecznej roli kobiet i mężczyzn, powszechna akceptacja władzy mężczyzn, tradycje, względy religijne, osobiste poglądy i uprzedzenia. Osoby doznające przemocy rzadko ujawniają ten fakt z własnej inicjatywy. Wstydzą się swojej sytuacji, często uważają, że przemoc jest ich prywatnym problemem i zazwyczaj próbują to ukryć nawet przed najbliższą rodziną. Boją się zarówno sprawcy, jak i reakcji otoczenia. Postrzegają siebie jako osoby skazane na porażkę lub osoby współodpowiedzialne za przemoc, szukają winy w sobie. Chcą wierzyć, że był to incydent jednorazowy i usprawiedliwiają zachowanie partnera, mając nadzieję, że się zmieni. Skupiają się na przetrwaniu, a nie na rozwiązaniu problemu i szukaniu pomocy.

Długotrwałe doświadczanie przemocy utrudnia funkcjonowanie w codziennym życiu. Skutki krzywdzenia przejawiają się zarówno w płaszczyźnie fizycznej, intelektualnej, emocjonalnej jak i społecznej. Osoby doznające przemocy często są uzależnione emocjonalnie i materialnie od sprawcy. Brak własnego mieszkania, zależność finansowa od partnera, lęk przed samotnością, brak wiary w zmianę sytuacji powodują, że niejednokrotnie pozostają w związkach opartych o przemoc. Proces wychodzenia z toksycznego związku opartego na przemocy jest długotrwały.

Osoby doświadczające przemocy często nie posiadają dostatecznej wiedzy o przysługujących im prawach oraz o osobach i instytucjach zajmujących się profesjonalnie problemem przemocy. Brak odpowiedniej pomocy i wsparcia powoduje, że stają się wycofane i bezradne. Czują się samotne i niezrozumiane przez innych, izolują się od otoczenia, tracą nadzieję na wyjście z trudnej sytuacji. W szczególności dotyczy to dzieci doświadczających przemocy w rodzinie, które z reguły nie potrafią prosić o pomoc, a niejednokrotnie dochodzi do zagrożenia ich zdrowia, a nawet życia.

Problem przemocy w rodzinie przez wiele lat był bagatelizowany i marginalizowany. Dopiero od kilku lat podejmowane są różnorodne działania mające na celu zapobieganie przemocy w rodzinie, wzrosła również świadomość społeczeństwa w tej kwestii.

System przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Polsce określa Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390). Ustawa określa dla samorządu gminnego następujące zadania:

1. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Grunwald na lata 2017-2021 jest kontynuacją i uzupełnieniem działań podjętych w ramach realizacji poprzedniego programu na lata 2012-2016.

Głównym celem Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Grunwald na lata 2017-2021 jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez zintensyfikowanie działań profilaktycznych oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin dotkniętych bądź zagrożonych przemocą w Gminie Grunwald. Program określa szczegółowe zadania do zrealizowania ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy instytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy w rodzinie oraz kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest skomplikowanym i wieloobszarowym zjawiskiem, niezbędne jest więc wielodyscyplinarne podejście do tego problemu, a podejmowane przez samorząd działania muszą mieć charakter systemowy.

Jednakże mówiąc o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, nie możemy mieć na myśli tylko działań proceduralnych, prawnych. Trzeba pamiętać o konieczności wczesnej interwencji, zanim dojdzie do sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. Określenie interwencja oznacza nie tylko działania przeprowadzone przez osoby z zewnątrz, przedstawicieli instytucji powołanych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ale także interwencje rodziny, przyjaciół, sąsiadów, które mogą przerwać postępujący proces przemocy i spowodować, że rodzina zwróci się po pomoc.

I. Definicja przemocy

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc w rodzinie jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste (osób najbliższych lub wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących) w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”¹.

Definicje przemocy rozpatrywane są według trzech podstawowych kryteriów: rodzaj zachowania, intencje oraz skutki przemocy. Wszystkie z nich podkreślają takie elementy jak:

- działanie zamierzone, intencjonalne, świadome
- przewaga sił ze strony agresora
- intencją działania jest wyrządzenie komuś krzywdy
- wywołuje cierpienie i szkody
- działania skierowane są przeciwko członkowi rodziny
- wykracza poza społeczne normy, zasady relacji międzyludzkich.²

Przemoc w rodzinie może przyjmować różne formy:

- przemocy fizycznej - są to różnego rodzaju bezpośrednie działania przy użyciu siły, których efektem jest celowe uszkodzenie ciała. Przejawy tego rodzaju przemocy to m.in.: popychanie, szarpanie, szczypanie, kopanie, policzkowanie, obezwładnianie, duszenie, bicie ręką, pięścią lub przedmiotami, użycie broni, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi. Objawy to: sińce, ślady po oparzeniach, rany otwarte i rany kłute.
- przemocy psychicznej - są to działania prowadzące do niszczenia wyobrażeń na temat własnej osoby i świata przy wykorzystaniu mechanizmów psychologicznych, np. przymus, groźby, wyśmiewanie, poniżanie, zawstydzanie, krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, szantażowanie. Powoduje u ofiary strach, cierpienie, zmiany psychologiczne.
- przemocy seksualnej - to wymuszanie nieakceptowanych przez ofiarę różnego rodzaju zachowań seksualnych w celu zaspokojenia potrzeb sprawcy. Sadystyczne formy współżycia, narzucanie nieakceptowanych pieszczot, seks z osobami

---

¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390).

² J. Mazur, *Teoria i rzeczywistość*, Warszawa 2006, s. 54.

trzecimi, filmowanie, krytyka zachowań seksualnych, zmuszanie do oglądania filmów lub gazet pornograficznych, gwałt.

- przemocy ekonomicznej - doprowadza do całkowitego uzależnienia finansowego ofiary od sprawcy poprzez: zakazywanie podjęcia pracy, odbieranie zarobionych pieniędzy, otrzymywanego świadczenia, okradanie, zaciąganie pożyczek i kredytów wbrew woli małżonka, niezabezpieczenie podstawowych potrzeb materialnych rodziny.
- zaniedbywania - to powstrzymanie się od zapewnienia odpowiedniej opieki, najczęściej dotyczy dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych. Efektem zaniedbania w rodzinie jest systematyczne niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych, medycznych i emocjonalnych m.in. pożywienia, odzieży, leków, bezpieczeństwa.³

Przemoc w rodzinie powtarza się według określonych prawidłowości. W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, różniące się intensywnością i czasem trwania.

- I. Faza narastania napięcia – faza ta stanowi początek cyklu, zauważa się wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe. W tej fazie sprawca jest napięty, nawet mała błaźostka, drobne nieporozumienia wywołuje u niego złość, za byle co wszczyna awanturę w domu. Coraz mniej panuje nad swoim gniewem, zaczyna pojawiać się agresja.
- II. Faza ostrej przemocy – akty przemocy nasilają się, następuje wybuch agresji. Sprawca nie zwraca uwagi na krzywdę członków rodziny, może dopuścić się strasznych czynów. W tej fazie najczęściej dochodzi do interwencji policji, ofiary szukają pomocy.
- III. Faza miodowego miesiąca – to czas kiedy sprawca okazuje skruchę i miłość. Przeprasza ofiarę i obiecuje, że więcej już to się nie powtórzy, zmienia swoje zachowanie, staje się miły i uczynny, przynosi prezenty. Ofiary wierzą w poprawę zachowania sprawcy, często wycofują wcześniej złożone skargi i pozostają przy sprawcy. Sprawca jednak nie wytrzymuje w roli dobrej osoby i cały cykl zaczyna się od początku.⁴

Teoria uczenia się ukazuje, że człowiek uczy się agresywnego zachowania obserwując innych. Zdarza się, że w niektórych przypadkach przemoc zostaje wyniesiona z domu

---

³ H.D. Sasal, *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, Warszawa 2005, s. 28-29.

⁴ H.D. Sasal, *Przewodnik do procedury...*, op. cit., s. 29-30.

rodzinnego sprawcy. Osoby, które były ofiarami lub świadkami przemocy w rodzinie w przeszłości bardzo często stają się osobami stosującymi przemoc wobec swoich partnerek, współmałżonków, dzieci.⁵

Koncepcje psychobiologiczne koncentrują się na cechach indywidualnych, które często mają charakter psychopatologiczny i prowadzą do agresywnego zachowania. Uważani są za jednostki społeczne, które są nieprzystosowane, naruszające normy społeczne, moralne i prawne. Najczęściej nie są zdolni do miłości, lojalności i uczciwości. Charakteryzują się słabymi umiejętnościami komunikowania się i współżycia społecznego, zachowanie ich często powoduje konflikt z otoczeniem. Odznaczają się wysokim stopniem impulsywności, agresywności, są egoistyczni, nieodpowiedzialni i niezdolni do przeżywania poczucia winy.⁶

Akty przemocy umożliwiają agresorowi zaspokojenie wewnętrznej potrzeby - poczucia się silnym. Poza potrzebą rozładowania narastającej złości, motywuje go również próba utrzymania swojej mocy, pozycji i kontroli nad sytuacją. Takie zachowania sprawcy wiąże się z faktem, że przeważnie to osoba stosująca przemoc czuje się słaba, mało wartościowa i właśnie za pomocą aktów przemocy i agresji próbuje zagłuszyć poczucie słabości, nie tylko w znaczeniu psychicznym.⁷

Ważną rolę w procesie znęcania się nad rodziną oraz narastania agresji sprawcy odgrywają alkohol i narkotyki. Spożywanie ich zaburza moralną ocenę czynów, obniża kontrolę własnej agresji, ułatwia sprawcy przekraczanie granic i w konsekwencji prowadzi do przemocy. Większość osób uzależnionych dopuszcza się stosowania przemocy.⁸

Na przemoc w rodzinie można spojrzeć z perspektywy prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Według prawa przemoc w rodzinie uznawana jest za przestępstwo, którego rodzaje określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Z perspektywy moralnej, stosowanie przemocy to krzywdzenie słabszego, co jest uznawane za zło moralne. Osoba stosująca przemoc powinien więc być poddana sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi. Moralna ocena powinna powstrzymać sprawców od stosowania przemocy i motywować innych do pomagania. Z punktu społecznego zwracamy uwagę na czynniki zawarte w obyczajach, tradycjach i postawach społecznych, które mogą przyczyniać się do przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej jednak strony

---

⁵ K. Browne, M. Herbert, *Zapobieganie przemocy w rodzinie*, Warszawa 1999, s. 45-46.

⁶ S. Kluczyńska, *Zrozumieć sprawców przemocy*, „Niebieska Linia” 1999, nr 3, s. 11.

⁷ J. Mellibruda, *Ofiary i sprawcy*, „Świat Problemów” 1997, nr 5, s. 9.

⁸ B. Pilewska-Zajac, *Przemoc w rodzinie*, „Świat problemów” 2011, nr 2, s. 6

w obronie przed przemocą mogą zrzeszać się znaczące siły społeczne i wpływać na stan spraw publicznych i życie. Psychologiczne spojrzenie na przemoc w rodzinie pozwala zwrócić naszą uwagę na skutki przemocy, na cierpienie i bezradność ofiary. Ukazuje mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne, które sterują przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą i ofiarą.⁹

II. Uwarunkowania prawne

W Polsce obserwujemy systematyczny wzrost poziomu wiedzy o zjawisku przemocy, metodach pomagania, pojawiają się coraz lepsze rozwiązania prawne w tej kwestii.

Najważniejszym dokumentem w ustawodawstwie polskim, ustanawiającym podstawowe prawa człowieka jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej**, która gwarantuje wszystkim osobom ochronę przed przemocą w rodzinie. Przedstawia zasady zapewniające nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne. Art. 33 zakłada, że kobieta i mężczyzna w RP mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym m.in. do jednakowego wynagradzania za prace, kształcenia, zatrudnienia i awansów.¹⁰

Kolejnym dokumentem podejmującym problem przemocy w rodzinie jest **ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**. Określa ona zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc. Ustawa wprowadziła wiele zmian w celu ochrony ofiar przemocy m.in. przez izolowanie sprawców od ofiar przemocy przez środki separujące takie jak: zastosowanie tymczasowego aresztowania, dozoru policji, nakaz opuszczenia wspólnego mieszkania, zakaz zbliżania. Ponadto wprowadzono możliwość uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego dla osób doświadczających przemocy oraz kierowania sprawców do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym. Narzucono również obowiązek utworzenia w każdej gminie zespołów interdyscyplinarnych do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ważnym zadaniem zespołu jest rozpowszechnianie informacji o instytucjach i możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym. Ustawa zobowiązuje również gminy i powiaty

---

⁹ J. Chodkiewicz, *Psychologia zdrowia. Wybrane zagadnienia.*, Łódź 2005, s. 146.

¹⁰ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

do tworzenia programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie a także prowadzenia poradnictwa.¹¹

W związku z tym, iż osoby stosujące przemoc w rodzinie często nadużywają alkoholu kwestie przemocy reguluje również **ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi**. Nakłada ona na samorząd gminny obowiązek udzielania osobom doświadczającym przemocy pomocy psychologicznej i prawnej oraz motywowanie sprawców do podjęcia leczenia odwykowego.¹²

Ustawa o pomocy społecznej umożliwia udzielenie osobom doświadczającym przemocy wieloaspektowej pomocy (w zależności od potrzeb) m.in. pomocy finansowej, rzeczowej, mieszkania socjalnego. Pracownicy socjalni mogą przeprowadzać wywiady środowiskowe, które umożliwiają rozpoznanie sytuacji rodziny.¹³

Polskie prawo wyraźnie zaznacza, że krzywdzenie członków rodziny jest przestępstwem i jak każde inne podlega karze. Art. 207 **Kodeksu Karnego** mówi, że znęcanie się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Przemoc w świetle Kodeksu Karnego jest przestępstwem ściganym z urzędu, co oznacza obowiązek organów do ścigania i prowadzenia postępowania bez względu na wyrażaną wolę ofiary i nie jest konieczne zgłoszenie tego faktu osobiście policji czy prokuraturze.¹⁴

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zwraca uwagę na problem przemocy a także wprowadza w życie działania służące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zapewnieniu odpowiedniej pomocy osobom doświadczającym przemocy oraz podejmowanie odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc.¹⁵

Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie **procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta”** określa zadania służb w ramach ww. procedury oraz ukazuje reguły funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych. Połączenie kompetencji wymienionych służb, służyć ma podniesieniu

---

¹¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390),

¹² Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.).

¹³ Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016r., poz. 930).

¹⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r.- Kodeks karny (Dz.U. 2016 poz. 1137z późn. zm),

¹⁵ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2014r. poz. 445).

skuteczności udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, którymi najczęściej są kobiety oraz szybkiemu zareagowaniu i objęciu kompleksową pomocą i ochroną.¹⁶

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Grunwald na lata 2017-2021 jest spójny z Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2015-2020 oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026.

III. Diagnoza środowiska lokalnego

Gmina Grunwald to gmina wiejska. Położona jest w środkowej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie ostródzkim. Graniczy z gminami: Ostróda, Dąbrówno, Olsztynek i Kozłowo. Gmina Grunwald zajmuje powierzchnię około 17 990 ha, co stanowi 10,20% powierzchni powiatu ostródzkiego. Na terenie gminy położonych jest 36 miejscowości tworzących 20 sołectw.

Liczba mieszkańców Gminy Grunwald na koniec 2016 roku wynosiła 5 735 osób. Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności Gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Ludność Gminy Grunwald w podziale na płeć w latach 2014-2016

Liczba mieszkańców	2014	2015	2016
Ogółem	5 771	5 782	5 735
Kobiety	2 829	2 838	2 816
Mężczyźni	2 942	2 944	2 919

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Dane GUS wskazują, że w roku 2016 populacja Gminy zmniejszyła się o 47 osób w stosunku do roku 2015. Struktura liczby mieszkańców Gminy Grunwald pod względem płci, utrzymuje się od kilku lat na stabilnym poziomie. Na obszarze Gminy występuje znaczna przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet.

W Gminie Grunwald zauważa się malejący udział w populacji dzieci, młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym i rosnący udział osób starszych. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

¹⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011r. Nr 209, poz. 1245).

Tabela 2 Ludność Gminy Grunwald w podziale na grupy wiekowe w latach 2014-2016

Grupa wiekowa	2014	2015	2016
Wiek przedprodukcyjny	1 087	1 069	1 052
Wiek produkcyjny	3 890	3 905	3 838
Wiek poprodukcyjny	794	808	845

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

W 2016 roku w strukturze wiekowej najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (3 838), następnie w wieku przedprodukcyjnym (1 052), a najmniejszy udział stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym (845).

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2014-2016 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców Gminy Grunwald zmniejszała się z roku na rok (z 348 w 2014 roku do 328 w 2016 roku). W 2016 roku w gminie Grunwald na 1000 mieszkańców pracowało 57 osób. 62,2% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 37,8% mężczyźni, mimo iż dane te nie uwzględniają pełnej liczby osób zatrudnionych (nie obejmują osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób). 19,5% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Grunwald pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 37,7% w przemyśle i budownictwie, a 14,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza środowiska przedstawiona w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Grunwald na lata 2017-2026 pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów społecznych w Gminie Grunwald. Należą do nich m.in.: alkoholizm, bezrobocie, problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc w rodzinie, ubóstwo, starzenie się społeczeństwa.

IV. Skala i diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Gminie Grunwald

Bardzo trudne jest określenie skali zjawiska przemocy w rodzinie. Do aktów przemocy dochodzi bowiem w „czterech ścianach”, a milczenie ofiary i nie zgłaszanie tego faktu odpowiednim instytucjom daje „przyzwolenie” sprawcy na działanie. W dalszym ciągu wiele przypadków przemocy w rodzinie nie jest zgłaszanych m.in. z powodu strachu, wstydu, ale również z powodu braku wiary w pomoc instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy oraz w skuteczność prawa i obowiązujących procedur. Można podejmować próby oszacowania skali zjawiska przemocy w rodzinie za pomocą dostępnych źródeł informacji. Zaliczamy do nich między innymi ogólnopolskie badania populacyjne, statystyki Policji (przeprowadzone interwencje, wszczęte procedury „Niebieskie Karty”) a także dane zbierane przez instytucje i organizacje, które udzielają specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz prowadzą oddziaływania wobec sprawców przemocy w rodzinie.

Problem przemocy dotyka również rodziny zamieszkujące w Gminie Grunwald. Na potrzeby programu opracowano diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Grunwald na potrzeby opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026 oraz danych statystycznych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Ostródzie Posterunku Policji w Stębarku, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald, Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w Gierzwałdzie oraz danych i statystyk opracowanych w oparciu o analizę „Niebieskich Kart”.

Głównym narzędziem przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieska Karta”. Poniższa tabela prezentuje liczbę wypełnionych Niebieskich Karta – A przez uprawnione podmioty w latach 2014-2016.

Tabela 3 Liczba wypełnionych Niebieskich Karta – A przez uprawnione podmioty w latach 2014-2016

Podmiot wypełniający	2014		2015		2016	
	Liczba wszystkich Niebieskich Kart - A	Liczba Niebieskich Kart – A wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”	Liczba wszystkich Niebieskich Kart – A	Liczba Niebieskich Kart – A wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”	Liczba wszystkich Niebieskich Kart – A	Liczba Niebieskich Kart – A wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”
Ogółem	12	11	27	23	34	23
Policja	11	10	27	23	31	20
Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	1	1	0	0	2	2
Komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	0	0	0	0
Oświata	0	0	0	0	1	1
Ochrona zdrowia	0	0	0	0	0	0

Źródło: dane GOPS Grunwald

Z analizy powyższych danych wynika, że na przestrzeni trzech ostatnich lat zauważa się wzrost liczby wypełnianych „Niebieskich Kart – A” przez uprawnione podmioty. W roku 2016 wypełniono 34 „Niebieskie Karty – A”, w tym 23 wszczynające procedurę „Niebieskie Karty”. Podmiotem wypełniającym najczęściej jest Policja. W latach 2014-2016 nie było „Niebieskich Kart – A” wypełnionych przez komisję rozwiązywania problemów alkoholowych oraz ochronę zdrowia.

Istotnych danych na temat zjawiska przemocy w rodzinie dostarczają dane dotyczące stosowania procedury „Niebieskie Karty” zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 4 Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty w latach 2014-2016

Wyszczególnienie		2014	2015	2016
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – C” przez grupy robocze		10	29	31
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – D” przez grupy robocze		7	15	15
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”		17	28	39
Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku		10	23	24
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w przypadku:	Ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	16	8	18
	Rozstrzygnięcia o barku zasadności podejmowania działań	0	1	2

Źródło: dane GOPS Grunwald

Powyższe dane ukazują, że na przestrzeni ostatnich trzech lat wzrosła liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” (w 2014r. procedurę wszczęto u 10 rodzin, w 2015r. – 23, w 2016r. – 24). Rośnie również liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w związku z kontynuacją w kolejnych latach. W roku 2014 procedurą „Niebieskie Karty” objętych było 17 rodzin, w roku 2015 – 28, a w roku 2016 – 39. Powyższy wzrost przyczynia się również do zwiększenia liczby sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – C oraz D”. W związku z ustaniem przemocy w rodzinie i uzasadnionym przypuszczeniu o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy w 2014 roku zakończono 16 procedur „Niebieskie Karty”, w 2015r. – 8, natomiast w 2016r. – 18.

Statystyki dotyczące liczby osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Gminie Grunwald zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 5 Osoby dotknięte przemocą w rodzinie w Gminie Grunwald w latach 2014-2016

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie	2014	2015	2016
Ogółem	57	62	96
Kobiety	-	29	37
Mężczyźni	-	3	12
Dzieci	-	30	47

Źródło: dane GOPS Grunwald

Dane zawarte w tabeli ukazują, że wzrasta liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Gminie. W 2014 roku fakt doświadczania przemocy w rodzinie zgłosiło 57 osób, w 2015r. – 62 a w 2016r. – 96. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie to najczęściej kobiety i dzieci.

Rodziny dotknięte przemocą mogą liczyć na pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gierzwałdzie. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące liczby rodzin i osób w tych rodzinach, które zostały objęte pomocą finansową m. in. w związku z przemocą.

Tabela 6 Główne powody przyznawania pomocy finansowej w Gminie Grunwald (z uwzględnieniem dożywiania dzieci w szkołach) w latach 2014-2016

Powody przyznania pomocy	2014		2015		2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	390	1550	373	1479	333	1339
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	5	8	5	5	3	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	73	362	92	434	87	431
W tym: Wielodzietność	12	76	23	135	29	171
Bezrobocie	315	1274	292	1195	257	1057
Niepelnosprawność	122	401	108	356	100	334
Długotrwała lub ciężka choroba	111	316	96	261	90	267
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	148	790	137	740	120	654
W tym:						
– Rodziny niepełne	60	230	57	228	55	229
– Rodziny wielodzietne	102	639	94	589	77	492
Przemoc w rodzinie	12	51	25	84	19	73
Alkoholizm	35	135	35	130	25	103
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowania się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	18	7	14	6	9

Źródło: dane GOPS Grunwald

Ze względu na przemoc w rodzinie z pomocy GOPS w Gierzwałdzie w 2014 roku skorzystało 12 rodzin, w 2015 roku – 25, a w 2016 roku – 19.

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie bądź nią zagrożone mają możliwość skorzystania z pomocy specjalistów zatrudnionych w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w Gierzwałdzie, dane ilustruje poniższa tabela.

Tabela 7 Osoby dotknięte przemocą w rodzinie które skorzystały z Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w latach 2014-2016

Liczba osób		2014	2015	2016
Ogółem		45	26	30
w tym kobiety	Ogółem	43	25	27
	W tym niepełnosprawne	3	5	3
	W tym starsze	1	3	7
w tym mężczyźni	Ogółem	2	1	3
	W tym niepełnosprawni	0	0	0
	W tym starsi	0	0	0
w tym dzieci	Ogółem	0	0	0
	W tym niepełnosprawni	0	0	0
	W tym starsi	0	0	0

Źródło: dane GOPS Grunwald

Z uzyskanych danych wynika, że z Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w Gierzwałdzie najwięcej osób (45) skorzystało w 2014 roku. W 2015 roku z pomocy skorzystało 26 osób, natomiast w 2016 roku 30 osób. Osobami zgłaszającymi się do Punktu były głównie kobiety.

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie w Gminie Grunwald obejmowano pomocą w formie poradnictwa zaprezentowanego w poniższej tabeli.

Tabela 8 Pomoc w formie poradnictwa w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
Ogółem	57	62	96
Medycznego	1	1	8
Psychologicznego	14	6	6
Prawnego	0	0	2
Socjalnego	21	34	49
Zawodowego i rodzinnego	31	36	35

Źródło: dane GOPS Grunwald

Z uzyskanych danych wynika, że wzrasta liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa. Ogółem w 2014r. pomocą objęto 57 osób, w 2015r. – 62 osoby, natomiast w roku 2016 – 96 osób. Spadek odnotowuje się jedynie wśród osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego (2014r. – 14 osób, 2015 i 2016r. – 6 osób).

Na skalę zjawiska przemocy w rodzinie mogą wskazywać dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Roboczych.

Tabela 9 Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Grup Roboczych w Gminie Grunwald w latach 2014-2016

Posiedzenia	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
Grup Roboczych	43	73	91

Źródło: dane GOPS Grunwald

Uzyskane dane wskazują, że w latach 2014-2016 corocznie odbywały się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W jego ramach w 2014 roku zostały utworzone 43 grupy robocze, w 2015 roku 73 a 2016 roku 91. Zauważa się znaczny wzrost posiedzeń grup roboczych. Członkowie Zespołu i grup roboczych wykonują swoje zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

Duże znaczenie odgrywają również statystyki dotyczące utworzonych grup roboczych oraz rodzin objętych ich pomocą, które zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 10 Liczba utworzonych grup roboczych oraz rodzin objętych ich pomocą w Gminie Grunwald w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
Liczba utworzonych grup roboczych	11	24	24
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych	17	28	39

Źródło: dane GOPS Grunwald

Indywidualnymi przypadkami występowania przemocy w rodzinie zajmują się grupy robocze powoływane przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego po wszczęciu procedury „Niebieskie Karty”. Zadania grupy roboczej zgodnie z art. 9b ust. 3 pkt. 1-3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy obejmują:

- opracowanie i realizację planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat zauważa się wzrost utworzonych grup roboczych oraz liczby rodzin objętych ich pomocą.

W ramach procedury „Niebieskie Karty” podejmowano również działania wobec osób stosujących przemoc. Poniższa tabela przedstawia statystyki dotyczące sprawców przemocy w rodzinie skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Tabela 11 Liczba sprawców przemocy w rodzinie w Gminie Grunwald skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym w latach 2014-2016

Wyszczególnienie	2014	2015	2016
Liczba sprawców przemocy w rodzinie, którym zaproponowano udział w programie korekcyjno-edukacyjnym w trakcie realizacji procedury „Niebieskie Karty”	7	18	12
w tym liczba sprawców przemocy w rodzinie, którzy rozpoczęli program korekcyjno-edukacyjny	0	0	0
w tym liczba sprawców przemocy w rodzinie, którzy ukończyli program korekcyjno-edukacyjnym	0	0	0

Źródło: dane GOPS Grunwald

W ramach procedury „Niebieskie Karty” osoby stosujące przemoc w rodzinie informowano o możliwości udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie odbywającym się w Ostródzie, którego realizatorem było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Pomimo wcześniejszego zadeklarowania chęci uczestnictwa w takim programie, żaden sprawca przemocy nie rozpoczął w nim udziału.

Analizie poddano również dane pozyskane z Komendy Powiatowej Policji w Ostródzie Posterunku Policji w Stębarku dotyczące podejmowania działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 12 Działania podejmowane przez Komendę Powiatową Policji w Ostródzie Posterunek Policji w Stębarku w latach 2014-2016 w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Wyszczególnienie	2014	2015	2016
Ilość interwencji domowych policji	23	11	22
Ilość interwencji, w trakcie których stwierdzono przemoc w rodzinie	4	4	14
Ilość wszczętych postępowań z art. 207 kk	4	11	12
Ilość umorzonych postępowań z art. 207 kk	0	2	2
Ilość stwierdzony przestępstw z art. 207 kk	4	9	10
Liczba zatrzymanych osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie	1	5	5
Liczba osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie zatrzymanych lub doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń celem wytrzeźwienia	8	4	10

Źródło: dane Posterunku Policji w Stębarku

Z uzyskanych danych wynika, że w 2016 roku wzrosła liczba interwencji w trakcie których stwierdzono przemoc w rodzinie. Wzrosła również liczba wszczętych oraz stwierdzonych postępowań z art. 207 Kodeksu Karnego o znęcaniu się fizycznym lub psychicznym.

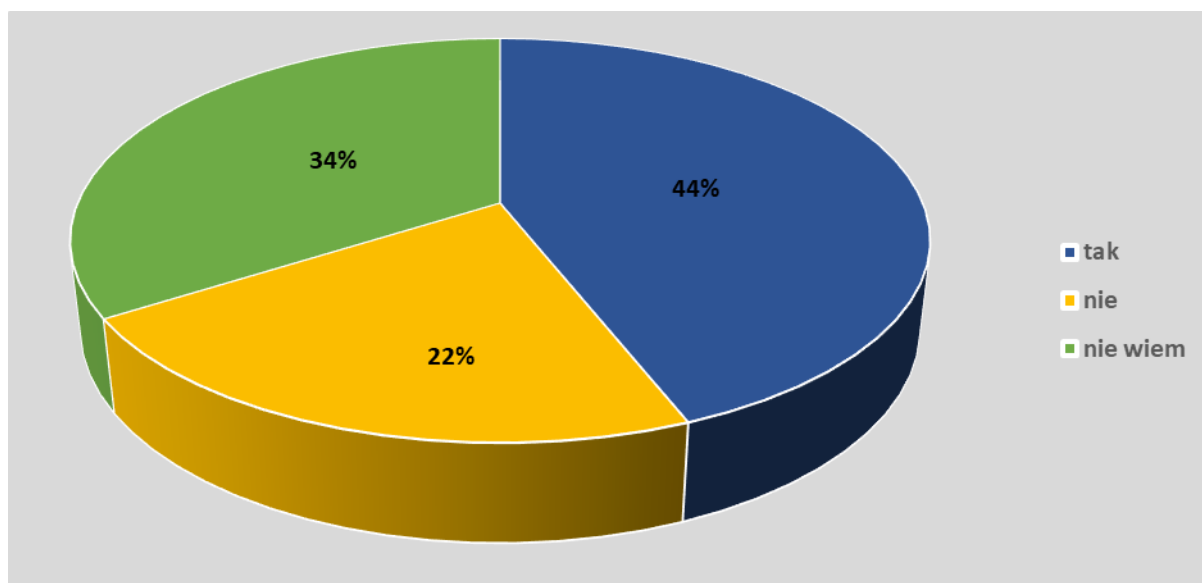
Za przestępstwo znęcania grozi kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. W przypadku warunkowego zawieszenia kary, sprawca przemocy oddawany jest pod dozór kuratora. Z danych uzyskanych z Sądu Rejonowego w Ostródzie wynika, że w 2014 i 2015 roku w Gminie Grunwald było 12 dozorów kuratorskich, natomiast w roku 2016 – 15.

Oprócz kary pozbawienia wolności Sąd może orzec:

- nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym
- obowiązek powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach;
- zakaz kontaktowania się z określonymi osobami;
- zakaz zbliżania się do określonych osób (sąd określa w wyroku minimalną odległość od osób chronionych, którą skazany musi zachować).

Również mieszkańcy Gminy Grunwald zauważają, że przemoc w rodzinie stanowi problem społeczny Gminy. W kwestionariuszu ankiety zapytano ich, czy w Gminie Grunwald występuje problem przemocy w rodzinie. Odpowiedzi zaprezentowano w formie wykresu.

Wykres 1 Występowanie problemu przemocy w rodzinie w Gminie Grunwald

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Problem przemocy w rodzinie w Gminie Grunwald dostrzega 44% respondentów, przeciwnego zdania jest 22%. Sprecyzowanego zdania nie ma 34% ankietowanych.

Badanych mieszkańców zapytano również o to kto w Gminie Grunwald wymaga szczególnego wsparcia. Ofiary przemocy domowej znalazły się na drugim miejscu.

Dane te mogą wskazywać, że działania służb zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w Gminie Grunwald przynoszą pozytywny skutek

w postaci wzrostu świadomości społecznej. Zauważają, że nieprawidłowe zachowania wobec osób najbliższych są karalne i społecznie nieakceptowane.

Z drugiej zaś strony mamy świadomość, że jest to nadal temat „tabu” i wiele rodzin tkwi w świecie „przemocy”. Często dla dobra najbliższych toleruje zachowania przemocowe, które z upływem czasu stają się coraz bardziej drastyczne.

Oficjalne dane i statystyki tylko wstępnie diagnozują problem przemocy w rodzinie występujący w Gminie Grunwald i nie odzwierciedlają w pełni skali tego zjawiska.

V. System przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Grunwald

Obowiązek podejmowania działań na rzecz rozwiązywania problemu przemocy spoczywa na instytucjach, służbach i organizacjach do tego powołanych. Od przedstawicieli różnych grup zawodowych (m.in. policji, pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, organizacji pozarządowych) wymaga się podejmowania kompleksowych działań skierowanych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zadania uregulowane w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie realizowane są przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.¹⁷ Podejmowane działania zmierzające do zwalczania przemocy w rodzinie mają na celu pomoc zarówno osobie doświadczającej przemocy jak również osobie stosującej przemoc.

Ośrodki pomocy społecznej zajmują znaczące miejsce w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z ustawą „pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości i uprawnienia”.¹⁸ **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierwałdzie** zatrudnia 4 pracowników socjalnych, którzy udzielają pomocy potrzebującym osobom i rodzinom działając zgodnie z ustaloną rejonizacją. Pracownicy socjalni w związku z problemem przemocy w rodzinie dokonują diagnozy rodziny, udzielają poradnictwa oraz informacji o przysługujących im prawach i formach pomocy, informują o warunkach korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej, udzielają pomocy w sytuacjach kryzysowych, wszczynają procedurę „Niebieskie Karty”, monitorują środowisko. Rodziny z dziećmi, w których występuje problem przemocy w miarę możliwości zostają objęte

---

¹⁷ Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2005.180.1493 z późn. zm.)

¹⁸ Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 182).

wsparciem asystenta rodziny. Osoby doświadczające przemocy oraz stosujące przemoc mają możliwość skorzystania z pomocy specjalisty pracy z rodziną w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Spotkania mają charakter indywidualnych spotkań.

Posterunek Policji w Stębarku - Policjanci to zazwyczaj pierwsze osoby, do których trafiają zgłoszenia o rodzinach wymagających interwencji w celu rozwiązania konfliktu i w związku z tym najczęściej wszczynają procedurę „Niebieskie Karty”. Zapobieganie przemocy, ochrona zdrowia i życia ludzi, wykrywanie przestępstw oraz ściganie sprawców przemocy należy do priorytetowych ustawowych zadań Policji. Nad bezpieczeństwem Gminy Grunwald czuwa dwóch dzielnicowych. Podczas trwania procedury „NK” utrzymują kontakt z rodziną dotkniętą problemem przemocy i dbają o bezpieczeństwo domowników. W celu udzielenia kompleksowej pomocy i wsparcia ofiarom przemocy odbywają się wspólne wizyty w środowisku dzielnicowego i pracownika socjalnego. W przypadku popełnienia przestępstwa przygotowują postępowanie przygotowawcze z art. 207 Kodeksu Karnego wobec sprawców przemocy.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Grunwald – Członkowie GKRPA podejmują różnorodne działania na rzecz profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi. Kierują na badania w celu uzyskania opinii czy osoby są uzależnione od alkoholu, a następnie motywują je do podjęcia leczenia. W przypadku odmowy w szczególnych przypadkach kierują sprawy do Sądu. Ponadto organizują spotkania profilaktyczno-edukacyjne oraz konkurs plastyczny „Budujemy świat bez łez”.

Na terenie Gminy Grunwald funkcjonuje **Punkt Informacyjno-Konsultacyjny** z siedzibą w Gminnym Ośrodku Kultury w Gierzwałdzie. W Punkcie zatrudnionych jest dwóch specjalistów: terapeuta do spraw uzależnień/psycholog (przyjmuje w poniedziałki) oraz specjalista pracy z rodziną w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (przyjmuje w środy). Sprawcy przemocy nadużywający alkoholu kierowani są do terapeuty uzależnień od alkoholu.

Centrum Medyczne „Grunwald” w Gierzwałdzie i w Stębarku – osoby pracujące w ochronie zdrowia udzielają pomocy lekarskiej, monitorują rodziny dotknięte problemem przemocy oraz rozpowszechniają informację na temat zjawiska przemocy w rodzinie i formach pomocy. Osoby doświadczające przemocy mogą również ubiegać się o wydanie zaświadczenia o doznanych obrażeniach ciała.

Szkoły z terenu Gminy Grunwald – organizują zajęcia profilaktyczno-edukacyjne oraz socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży. Dzieci z rodzin dotkniętych przemocą objęte

są szczególną pomocą pedagoga i socjoterapeuty. Prowadzone są również „Niebieskie godziny wychowawcze” oraz wywiadówki profilaktyczne.

Dnia 01.07.2011r. Zarządzeniem Wójta Gminy Grunwald Nr 27/2011 powołany został **Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Grunwald**. Obecnie Zespół liczy 16 osób. W jego skład wchodzi przedstawiciele: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald, Posterunku Policji w Stębarku, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Oświaty, Ochrony Zdrowia oraz Sądu Rejonowego w Ostródzie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, ograniczania rozmiaru przemocy w rodzinie, poprawy bezpieczeństwa rodzin oraz minimalizacji szkód spowodowanych stosowaniem przemocy.

VI. Cel główny i cele szczegółowe

Program powstał na podstawie diagnozy środowiska przedstawionej w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026. Założenia programu są zgodne z misją samorządu lokalnego w sprawie rozwiązywania problemów społecznych:

Gmina Grunwald dąży do poprawy jakości życia mieszkańców oraz do przeciwdziałania marginalizacji najsłabszych grup społecznych przy wykorzystaniu aktywności i współpracy organizacji, instytucji i całej społeczności lokalnej.

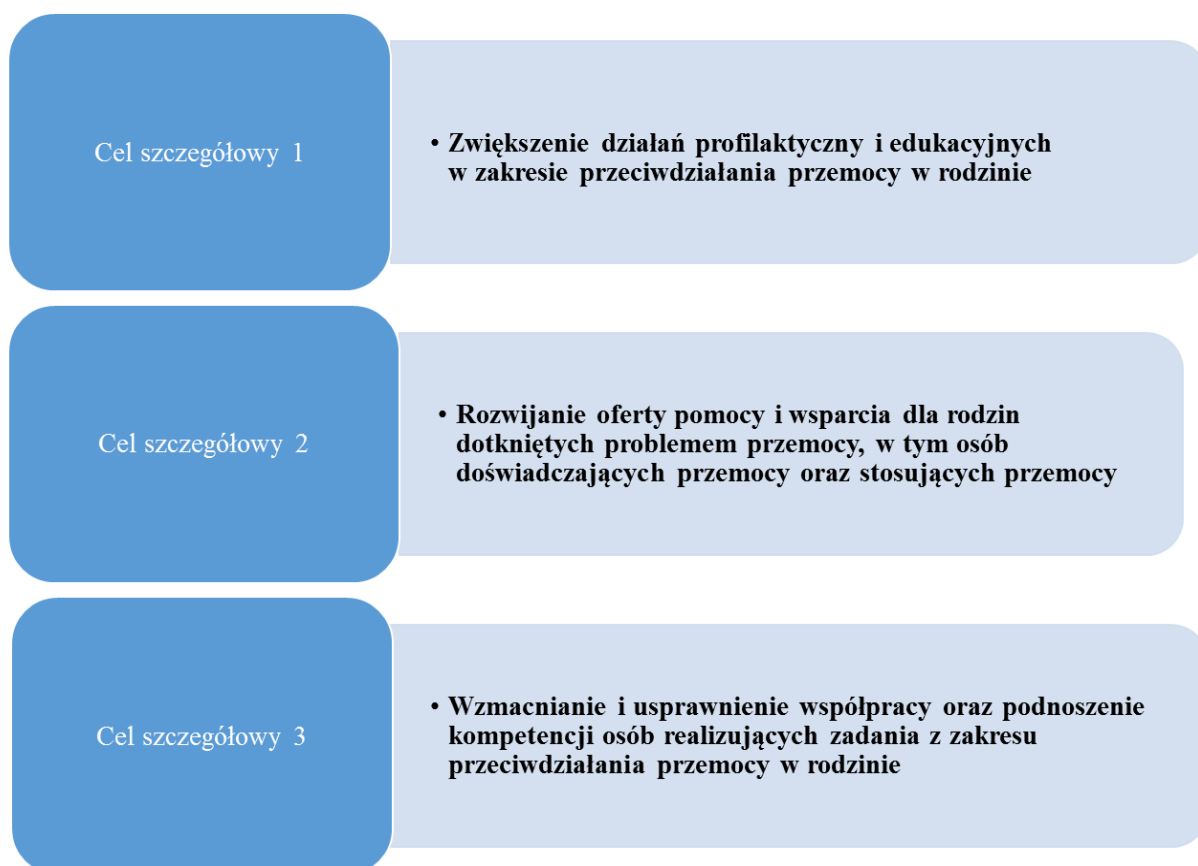
Program odnosi się do celów strategicznych i operacyjnych zawartych w Strategii:

Cel strategiczny 3.	Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej i wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego
Cel operacyjny 1.	Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego
Cel operacyjny 2.	Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Celem głównym Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Grunwald na lata 2017-2021 jest:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez zintensyfikowanie działań profilaktycznych oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin dotkniętych bądź zagrożonych przemocą w Gminie Grunwald.

Cel główny będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

Celom tym będą służyły m.in. działania podejmowane w związku z przemocą w rodzinie, które wpisują się bezpośrednio w priorytety i cele Strategii.

VII. Zadania i realizacja celów Programu

CEL SZCZEGÓŁOWY 1			
<i>Zwiększanie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</i>			
Zadania	Realizatorzy	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie	ZI, GOPS, GKRPA, Policja, placówki oświatowe, placówki zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> – dane statystyczne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie; – coroczne sprawozdanie z realizacji Programu. 	2017-2021

Edukacja służąca wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców, szczególnie w rodzinach zagrożonych przemocą	ZI, GOPS, GKRPA, placówki oświatowe	<ul style="list-style-type: none"> – rodzaj działań; – liczba spotkań z rodzicami z rodzin zagrożonych przemocą; – liczba podmiotów prowadzących zajęcia edukacyjne. 	2017-2021
Podjęcie działań i realizacja programów profilaktycznych w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie skierowanych do dzieci i młodzieży	GKRPA, placówki oświatowe	<ul style="list-style-type: none"> – rodzaj programów profilaktycznych; – liczba dzieci/młodzieży objętych programami profilaktycznymi. 	2017-2021
Promowanie i wspieranie konstruktywnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży sprzyjającym zachowaniom nieagresywnym i wzmacnianiu więzi rodzinnych	ZI, GOPS, GKRPA, GOK, świetlice, Policja, placówki oświatowe, placówki zdrowia, organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> – liczba i rodzaj podjętych działań organizowanych przez placówki oświatowe, GKRPA, GOK, świetlice; – liczba uczestników; – liczba festynów rodzinnych; – liczba świetlic wiejskich. 	2017-2021
Edukacja i podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	ZI, GOPS, GKRPA, placówki oświatowe, placówki zdrowia, Policja	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zorganizowanych spotkań; – liczba osób biorących udział w spotkaniu. 	2017-2021
Upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz dostępnych form pomocy (ulotki, broszury, plakaty)	ZI, GOPS, GKRPA, Policja, placówki oświatowe, placówki zdrowia, organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> – rodzaj materiałów informacyjno-edukacyjnych; – liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych. 	2017-2021
CEL SZCZEGÓŁOWY 2			
<i>Rozwijanie oferty pomocy i wsparcia dla rodzin dotkniętych problemem przemocy, w tym osób doświadczających przemocy oraz stosujących przemoc</i>			
Zadania	Realizatorzy	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji

Stosowanie procedury „Niebieskie Karty”	GOPS, GKRPA, Policja, placówki oświatowe, placówki zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> – liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”; – liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”; – liczba utworzonych grup roboczych; – liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych; – liczba wszczętych postępowań z art. 207 kk; – liczba umorzonych postępowań z art. 207 kk; – ilość stwierdzonych przestępstw z art. 207 kk; – liczba sprawców przemocy objętych dozorem kuratora w związku z art. 207 kk 	2017-2021
Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie dostępu do poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego i rodzinnego	UG, GOPS, GKRPA, GOK, Policja, placówki oświatowe, placówki zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> – rodzaj poradnictwa; – liczba osób objętych poradnictwem. 	2017-2021
Udzielenie pomocy finansowej osobom/rodzinom dotkniętym przemocą.	GOPS	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób/rodzin objętych pomocą finansową. 	2017-2021
Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez obejmowaniem rodzin z problemem przemocy wsparciem asystenta rodziny	GOPS	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin z problemem przemocy objętych wsparciem asystenta rodziny 	2017-2021
Udzielenie pomocy osobom/rodzinom dotkniętym przemocą, zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania lub pobytu	UG, GOPS	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób/rodzin, którym udzielono pomocy w znalezieniu bezpiecznego schronienia w związku z koniecznością opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania lub pobytu; – liczba przyznanych mieszkań chronionych, socjalnych. 	2017-2021

Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art.12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	GOPS, Policja, placówki zdrowia, Sąd	– Liczba dzieci, które zostały odebrane w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie	2017-2021
Motywowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych	ZI, GOPS, Policja, GKRPA, PCPR, Sąd (kuratorzy zawodowi i społeczni)	– liczba sprawców przemocy w rodzinie, którym zaproponowano udział w programie korekcyjno-edukacyjnym; – liczba sprawców przemocy w rodzinie, którzy rozpoczęli program korekcyjno-edukacyjny; – liczba sprawców przemocy w rodzinie, którzy ukończyli program korekcyjno-edukacyjny.	2017-2021

CEL SZCZEGÓŁOWY 3

Wzmacnianie i usprawnienie współpracy oraz podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania	Realizatorzy	Wskaźnik realizacji	Okres realizacji
Podnoszenie kompetencji przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w szkoleniach, kursach, specjalizacjach, studiach	ZI, GOPS, Sąd, Policja, GKRPA, placówki oświatowe, zdrowia	– liczba przeszkolonych osób; – rodzaj szkolenia.	2017-2021
Wzmacnianie i rozwój współpracy pomiędzy służbami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	ZI, GOPS, Sąd, Policja, GKRPA, placówki oświatowe, placówki zdrowia	– liczba wspólnych konsultacji, spotkań; – liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego; – liczba posiedzeń grup roboczych.	2017-2021

VIII. Przewidywane rezultaty

W odniesieniu do zaplanowanych działań założono osiągnięcie następujących rezultatów:

1. wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
2. podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
3. zwiększenie zaangażowania społeczności gminy w sprawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
4. zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie;
5. zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy;
6. podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
7. podniesienie kompetencji osób i służb działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Grunwald oraz skuteczności podejmowanych działań pomocowych;
8. wzmocnienie współpracy między instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Grunwald.

IX. Odbiorcy Programu

Odbiorcami niniejszego Programu są:

1. mieszkańcy Gminy Grunwald, w tym osoby zagrożone przemocą w rodzinie;
2. osoby dotknięte przemocą w rodzinie;
3. osoby, stosujące przemoc w rodzinie;
4. świadkowie przemocy w rodzinie;
5. przedstawiciele instytucji, organizacji i służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

X. Realizatorzy programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Grunwald jest dokumentem otwartym i długofalowym, może podlegać okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu. Realizowany będzie w latach 2017-2021 przy współpracy lokalnego samorządu, służb, instytucji oraz innych podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Odpowiedzialnym za jego wdrażanie jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gierzwaldzie. Poszczególne działania będą realizowane przez:

- Wójta Gminy Grunwald
- Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gierzwaldzie
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Posterunek Policji w Stębarku
- Placówki ochrony zdrowia
- Placówki oświatowe
- Organizacje pozarządowe

we współpracy z:

- Sądem Rejonowym w Ostródzie
- Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej
- Punktem Informacyjno-Konsultacyjny
- Świetlicami wiejskimi
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie
- Kościołami (parafiami) z terenu gminy,
- Radą Gminy
- Sołectwami

XI. Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Grunwald na lata 2017-2021 będą środki własne gminy oraz środki pozyskane z innych źródeł. Część zadań określonych w programie będzie również finansowana ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

XII. Monitoring i ewaluacja

Program będzie koordynowany przez Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Monitorowanie Programu będzie miało na celu systematyczne obserwowanie postępów realizacji Programu. Umożliwi kontrolę nad realizacją podejmowanych działań, ocenę ich efektywności oraz wprowadzenie niezbędnych korekt w sytuacji ujawnienia ewentualnych błędów i trudności. Monitoring będzie służył sprawdzeniu, czy Program jest prawidłowo realizowany i czy działania prowadzą do osiągnięcia założonych rezultatów. Działania monitorujące prowadzone będą od początku Programu do końca realizacji.

Monitorowanie odbywać się będzie poprzez przedkładanie w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Gminy Grunwald sprawozdania z realizacji Programu, sporządzanego na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji Programu, składanych do 31 stycznia każdego roku do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gierzwaldzie.

Dla zbadania efektów Programu, po jego zakończeniu przeprowadzona zostanie ewaluacja pod kątem następujących kryteriów:

- adekwatności – stopień dostosowania programu do potrzeb osób, które zostały nim objęte,
- użyteczności – stopień przydatności programu dla odbiorców,
- skuteczności – stopień osiągnięcia zaplanowanych celów,
- efektywności – sprawność działań podejmowanych w toku realizacji programu,
- oddziaływania – stopień, w jakim korzyści odniesione przez uczestników programu miały szerszy wpływ na ich otoczenie,
- trwałości – stopień, w jakim korzyści odniesione przez uczestników programu miały szerszy wpływ na ich otoczenie.

Cele ewaluacji Programu:

- doskonalenie działań podejmowanych w ramach programu;
- informacja o efektach wdrażania programu oraz uzyskanie odpowiedzi na pytania związane z jego realizacją;
- pogłębienie odpowiedzialności za wdrażanie programu wśród wszystkich zainteresowanych jej funkcjonowaniem i efektami.

Zakończenie

Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nigdy nie powinno mieć miejsca, ponieważ nikt nie powinien naruszać praw i dóbr osobistych człowieka, powodować cierpienia. Niestety przemoc jest zjawiskiem dość powszechnym i dlatego należy podejmować wszelkie działania mające na celu zmniejszenie skali tego zjawiska. Niezmiernie istotna jest tutaj współpraca, zaangażowanie oraz wysiłek wszystkich służb, reagujących na problemy społeczne, ukierunkowany na przeciwdziałanie temu zjawisku i udzielanie wsparcia. Opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Grunwald pozwoli na dążenie do osiągnięcia wytyczonych celów.

Spis tabel i wykresów

Tabele:

<i>Tabela 1</i> Ludność Gminy Grunwald w podziale na płeć w latach 2014-2016.....	9
<i>Tabela 2</i> Ludność Gminy Grunwald w podziale na grupy wiekowe w latach 2014-2016.....	10
<i>Tabela 4</i> Liczba wypełnionych Niebieskich Karta – A przez uprawnione podmioty w latach 2014-2016	12
<i>Tabela 5</i> Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty w latach 2014-2016	13
<i>Tabela 6</i> Osoby dotknięte przemocą w rodzinie w Gminie Grunwald w latach 2014-2016	13
<i>Tabela 7</i> Główne powody przyznawania pomocy finansowej w Gminie Grunwald (z uwzględnieniem dożywiania dzieci w szkołach) w latach 2014-2016.....	14
<i>Tabela 8</i> Osoby dotknięte przemocą w rodzinie które skorzystały z Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w latach 2014-2016	15
<i>Tabela 9</i> Pomoc w formie poradnictwa w latach 2014-2016.....	16
<i>Tabela 10</i> Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Grup Roboczych w Gminie Grunwald w latach 2014-2016.....	16
<i>Tabela 11</i> Liczba utworzonych grup roboczych oraz rodzin objętych ich pomocą w Gminie Grunwald w latach 2014-2016.....	17
<i>Tabela 12</i> Liczba sprawców przemocy w rodzinie w Gminie Grunwald skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym w latach 2014-2016.....	17
<i>Tabela 13</i> Działania podejmowane przez Komendę Powiatową Policji w Ostródzie Posterunek Policji w Stębarku w latach 2014-2016 w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie	18

Wykresy:

<i>Wykres 1</i> Występowanie problemu przemocy w rodzinie w Gminie Grunwald	19
---	----